

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Praedicatorum Friburgensium lector - Cod. Ettenheim-Münster 191

Weisser, Philipp

[S.l.], 1628-1929

Dubium quartum

[urn:nbn:de:bsz:31-117415](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117415)

ga tu bene desere q' q'q' precludunt et
 tunc precludit, insidit illud non est
 vere practum.

Dubium Quartum

Quid et Quotuplex
 sit Ens Rationis. Quo-
 modo fiat. Et quæ
 Causæ illius. /

Ens duplex.

Nota 1° Ens ratioe potest dupliciter sumi.
 1° Late. et sic q' unum, res ab intellectu reformata
 et in illo subsistens, tunc entia ratioe. ut actus
 intelligentis. instrumentis, species intelligibiles, ha-
 biles intellectuales q' in intellectu recipiunt, tunc
 entia ratioe. Nec tu hoc modo non refertur
 prout hic ens ratioe, q' ista est q' dicitur
 fuit absolute entia realia à parte rei
 existentia.

2°. Sumitur proprie et strictè ens ratioe ad
 unum propositum, q' ille scilicet q' nec habet, nec
 habet

habere potest aliud esse quam dicitur in actu.
Et ceteris definitur hoc modo.

Ens ratio est illud quod tunc habet
esse obiective in intellectu.
Et sic ens ratio non habet veram existentiam
sed fictam et confirmata ad modum veri
entis.

Nota 20. Ens ratio sic definitur propter
opponi enti reali. Ens n. reale est illud
quod potest a parte rei ante omnem intellectum
existere. Ens vero ratio ante intellectum
rationem actiue existit esse a parte rei, sed
tunc obiective in intellectu. Ex quo inferitur
multum ens ratio posse fieri ens reale, et
est contra nullum ens reale posse fieri
ens ratio; quia habet oppositas. Sicut
non potest fieri ratio, irrationale, obiectum non
opponitur.

De hac duplici ente quod non solet ceteris
An inter ens ratio, et reale deest aliquid
ens medium.

R. ad quodammodo contra quodcumque sunt genera
re entis non datur medium inter ens rea-
le et ratio, id est, non potest esse aliud ens
quod nec sit reale nec ratio. quia si extra
rationem existat, est ens reale. quod vero
tunc in ratione obiective existit est ens ratio
sed

Definitio
Entis ratio.

Ens ratio et reale
se opponunt sibi.

Definitio, Entis
realis.

Inter Ens ratio
et reale non
datur medium.

quippe conceptus & realis, essetia vero entis
ratis. e. ratis.

Scdm quos efficitur
ita denominatio
extrinseca.

Alii dicunt ipsam entis ratis in eis consistere
in denominat extrinseca. Sed hi non recte
quia totum actus proprie denominatione ab actu
sed ens ratis e totum actus, qd non e deno-
minatio. nempe tu, qd denominatis istae
extrinsecae sunt sub entia ratis, tu non
e ens ratis se denominatione d extrinseca.
et consequenter ens ratis in eis non pot con-
sistere in illa denominatione extrinseca.

Ens ratis fit ex
coniunctione
reru compositi,
libit, sed non sp.

Alii dicunt ens ratis consistere in giuncti-
one reru in compositibiliu, ut pto mag-
ister iungit huc in et ceru, et sicut
una sunt ex illis duobus huc ceru se.
illud qd fit effectus, et ens ratis, qd
fit ex coniunctione reru in compositibi-
lium qd coniunctio a parte rei recipi
rebet. Hae sententia que ad hoc uenit dicitur
nempe effectus illud ex hinc et ceru
aut ex aliis actus in compositibilitate qd ens
ratis, falsu tu e ex ens ratis existere in
coniunctioe tali reru in compositibi-
lium, qd d datur multa ptra ratis qd
tali coniunctione carent, ut Relat ratis u. g.
qle in petro ad se ipse, cum dicit, petrus
petrus, tu qua proprie petrus referetur in ratis petri
ad se ipse in qtu hnt ratis sibi non qd uera
et realem relatam, sed tu per relatam
ratis qle uera ens ratis et tu nullam con-
iuncti-

u. g.
Relat.

inueniunt
fieri accedat
in eis se
te non na
modum
a parte
sed obiecti
aliud spe
in eis r
positum
Quare
ratis se hnt
fit dicitur
aut hnt
habitu
alis uero
dicitur a
quia act
entis ratis
sem hnt
ad ratis
respectu
actu cog
e Concl
ens ratis
fundament
fundament
ens ratis q
a dicitur
nullum tu

in unione rem in compositione explicat
flos reiechis sententis. Res operum entis raris
in cor constitutum in quodam entita,
te non vera, sed apparente tm, et ut
medium se veri entis affirmatio cui
a parte rei repugnat existere, et tunc
quod obicitur, nec esse extra hoc obiectum
aliud esse participat. Quare ratio eius
in entis ratio et explicat q. Deficiens supra
propositam.

Esse entis
ratio fit
Nos.

Quare cum tota natura entis ratio sit a
parte se habet manifeste, q. extra entis ratio
sit obiectum a ex ordine seu habitudine
mixta ad rationem. ita, q. mixta illa
habitu constituat operum entis ratio, actu
alio vero existere illis: si ut extra actus
dentis e parte in hanc parte: operum vero
quia actualis in hanc parte, ita et extra
entis ratio desumit ex hoc q. dicitur mixta,
vbi habitu in ratione obiectum tm
ad rationem vel rationem. existentia vero ex
respectu actuali ad eundem, hoc e, quod
actu cognoscit et obicitur.

Conclusio secunda

Ens ratio dicitur qd in illud quod habet
fundamentum in re. Et si id quod non habet
fundamentum in re.

Divisio En,
tis ratio.

Ens ratio q. nec habet fundamentum in re et illud q.
a deo factum, hoc e, id q. fabricandum in re
nullum habet motum in re, vel occupationem:
ut qd.

Ens ratio q. no
habet fundamentum in re.

ut qto inity no fandi thymorram; favit
alij ens raris absq; eo q; in re habeat aliquod
motum, vel fundamentu.

Ens raris q. hnt
fundam in re

Ens vero raris q; statet fundamentu in re
a illud ad q; fabricandam vel frigidum
inty no hnt alij motum, vel fundamentu
vel occasiorem. ut qto affirmat, retatem
psti et sti generas et sps, ex con-y a parte
rei petri, sic ho, predicat hoem de petro, et
ex hoc fundamento effingit aliquam retatem
inter petru et hoem q; retas vocat, retas
psti et sti, q; sane ens raris.

Ens raris q; hnt fund amentu in re dicitur
dicitur raturu in tria membra. In Negati
Prinacem et Relatem.

Negatio qd?

Negatio e carencia aliusq; forma in
sto in pte ad talem formam. ut rex videns
respectu lapidis.

Prinacem qd?

Prinacem e carencia aliusq; forma in sto
apto ad p recipiendam talem formam.
ut curru respectu vitis.

Relatio qd?

Relatio e qdama respectu fabricaty ab
intra quod unam rem ordinat ad aliam
ut qto inity q; cipit petrum inq; id de
quo predicatur ho, et qto q; cipit hoem inq; id
ad quod predicatur de petro, affirmat quam
dam retatem, qua petru referit ad hoem, et
qua ho referit ad petru. Hanc retas et ceteras
alio fundatas in simili actib; inity vocant
et intentiones de q; laty infra.

Dices contra jam dicens inity no qto
afformat thymorra, hnt et fundamentu in re
hnt

habet inity
et inity se
psti q; id
q; hnt
alij motum
vel fundam
motu in re
quasi motu
formel; inity
ad q; ipse
nere in q;
negaty et p
fund amentu
motum e
ad huc alia
ab inity
hnt fund
alio inity
hnt nre q;
fundamentu
de univ

Com
Ens raris
aditalem
cra nihil
fore conste
Pti caa or
at nre et
cony et
q; ens raris
cra nihil
philosophia

habet quippe illas partes animatum quas quin-
 git inter se & in ginnachis a parte rei & in
 gestis. go illa dicitur sa nulla.

R. Verum esse incho non habere partes
 illas aptum ad quorum similitudinem offer-
 mat Chymorra, nes ha nec fundamenti
 non intelligimus quid eung, sed illud q
 fermet; nullu vero motum in des habere
 mety ad eformanda talia monstra titt
 vero in eformandes alios vutibz raris, in
 neyarty, et prinary, et rotarty. q que rait
 sub entia rait, infra in solutioni by argu,
 mentem explicabitur. Ex q q dicitur
 ad huc alia ditta inter ista monstra
 ab incho eformata, et alia entia rait q
 hnt fundamentu in re, q illa se: eprante
 actione mety statim totaliter destruantur:
 hanc vero et gest acti onem mety rait sui
 fundamenti t maneat, ut lang ma
 de universalitq patebit.

e Conclusio tertia.

Ens rait sunt nec verum nec realem titt
 entitalem, ita nec verum nec realem alimig
 cae influent pot terminare.
 Hanc contho ecat. Et probatur.

Ans cae reptiter influent et cau sans p d u,
 at verum et realem istu, sed ens rait non
 a veru et realem isty, mo caret oi realitate.
 go ens rait non pot dnuq verum et realem alimig
 cae influent. min; patet. ma: e totis et om
 philosphem. Et q bntu. 1

Similiter quoque dicitur natura humana unum
 quoddam unitate quae ab inferiori huius et
 eorum quendam in ista ad plura numerum non
 videtur sed quodam ens unum sicut se. quod cogit
 nihil naturae humanae, non eodem modo quod
 in se. quia natura humana sicut se non habet
 istam unitatem vel in istam, sed in divi-
 sa in plura sicut gularia. Similiter quoque concipitur
 accidentalis affinitas videtur, sicut ens unum
 quod dicitur caritas non per se in se, cum in se
 non sit unitas quodam, sed potius remotio ens
 dicitur, et sic de aliis entibus videtur.

2a Pars Conditio nullam habere videtur
 distinem in istis entibus videtur quod sunt plane ficti,
 huius. hinc n. n. g. Chymara habet suam opinionem
 et perfectam existantiam, quod partes dicitur formam
 autem cognoscantur vel unitas, non necesse est
 quod unum partes illas sicut se. quod saltem unitas
 videtur, hinc perfectam et opinionem habebunt existantiam
 quod cognitione terminatur ad se ipsam, non vero ad
 ipsas res, ad quam similitudine ipsa cognoscantur.

Alia quae entia videtur vel negata, privata, et
 relativa, hinc perfecte existant, quod cognoscit ad ipsam
 terminatur, et non quod cognoscit fundamentum.
 Existit entis videtur vel dicitur. Est
 unum ex actuali cognitione, sed si ens quid existit
 fundetur ex ipso fundamenti, existit ergo
 non actuali - quod. Probatur 2o ex huius thema. 7
 metaphis. lect. 2. Alii autem entia videtur hinc existere
 quod videtur circa illa aliquid negotiatur, sed nego-
 ciam

2a Pars probatur. Ens ratio cognoscitur
distincta ratione ab ea q^{na} cognoscit ens reale
sed ens ratio habet suam formam expressam
quod ens ratio cognoscit per suam expressam
formam.

3a Pars probatur. Est sufficienti enumerare
si non cognoscit ens ratio per suam expressam
formam entis realis, tunc est cognoscit conceptu
quod est causatum ex se expressa et mixta,
sicut ens ratio. q^o probatur. Ex ob n^o q^o cognoscit
naturam humanam q^o est unita in multis ma-
nifestis in differentiis attributis illi rationi suae,
q^o ens ratio. q^o Praesertim cognoscit naturam humanam,
sicut conceptus suam formam expressam quam mixtam
expressam rationis entis.

Conclusio sexta.

Cum entis ratio mixta humana nec ab
ulla potentia tam externa quam interna
ab intellectu distincta potest causari ens ratio
nisi in quantum participet ab intellectu. Nec
ipsum intellectum divinum potest facere ens ratio, nec
angeli etc, nisi in illis quod non daret et
comprehensibile cognoscit.

Haece sententia variis habet graves. Ita probatur.
Intellectus humanus potest attingere ens ratio, immediate
quod potest illud affirmare. patet sequens. quia hunc potest
ens ratio potest immediate attingitur. probatur autem
ex iam supra dictis. Quod nec nulla potentia
tam interna quam externa ab intellectu
distincta potest causare ens ratio, patet. quia nulla
alia potentia potest fortiter attingere ens ratio cum
illud

ergo hinc ens ratio
cognoscit. Probatur
est autem q^o
hinc q^o natura
sufficienti probatur
natura cognoscit
et certis autem
ita ad se, q^o ens ratio
in natura.
ens ratio spiritum
expressam q^o
ampli habet in
intra
q^o probatur per
expressam
et per suam
illis. sed
expressam
nec ens
in propria q^o
proprietate ens ratio
autem probatur.
eade^m sui potest
intellectum in alio
causare ab intellectu
cum suam in
2a Pars

Itum abtingere regnat ceteram subis realis
cum ante raris. conferre nerva opprim
mum mity-go.

Traximus niso in qtho partibus ab mta
censem n. ptabitder im agnitionem
pese ex grunchide ad mta miserli,
ha mensura pmane q sunt subis raris
hee tu non ex ppris vinty, sed pty ex vi,
vly mty, quos ex grunchide d subordi,
nate indillum regit.

Quid mty dicitur non pot facere ens raris
pbat. facere ens raris dicitur n. ptabit
modu cognoscendi. Sed hec non pot fieri de
mte dicitur, q om ptabit fine cognoscit
go mty dicitur non pot facere ens raris,
pbat mty. tunc fit ens raris, qto cognoscit
res abis abiter ac n. ptabit, sed hec dicitur
n. ptabit modu cognoscendi, q. d. facere
ens raris.

Ultima pars pbat, q mty angelic
si: non pot facere ens raris, nisi in his
q n. ptabit cognoscit, raris n. mty humany
fuit ens raris, q. cognoscit res abiter ac in
se sunt, sed et mty angelic pot cognoscere res
quam comp. huius vix non pot abiter ac n. ptabit
sunt. q. mty angelic pot facere ens raris.

Obicies q. Ens raris dicitur a parte rei ante
com. ptaem mty, q. ens raris non e tu ob,
iactine in mta. quia patet, ens ptab. Prinet
f. tu dicitur ens raris, atq. in raris dicitur a parte
rei, q. ens raris dicitur a parte ante ptaem mty.
q. d.

probatur minor: Coecitas e privatio visus, sed
 coecitas dat a parte rei ante omnem gratiam
 mentis, ergo idem q. antea. plures ministerium,
 ante omnem gratiam mentis petri e coecus, ergo coecus
 dat a parte rei.

R. Negotio ans, et ut gratiam & concedendo
 meri: et distinguendo omni. Privatio dat
 a parte rei, fuitque per seipsum q. modum
 formae positivae, nego omni. matter, ut
 remotio formae dat a parte rei, quod omni.
 Pro quo videtur duplex esse ens reale. Aliud
 positivum. aliud negativum.

Ens reale du-
 plex.

Ens reale
 Positivum.

Positivum e, q. habet affirmativam et positivam
 conditionem, et non adfert negationem. ut
 homo, leo, lignum &c.

Ens reale
 Negativum.

Ens vero reale negativum e illud q. in se
 non habet veram et positivam conditionem sed
 tantum ante omnem gratiam mentis adfert negationem
 sine remotionem alicuius formae. ut coe-
 cecitas, fenebrae. Et si remoueat formam
 respectu sibi apti, vocatur privatio, si vero re-
 spectu sibi inepti, vocatur negatio. Haec ergo
 contra Remotivam privatio se: et negatio si
 sumantur sibi suam propriam rationem sibi
 q. adferunt remotionem formae, sunt
 entia realia, ante omnem gratiam mentis petri habent
 remotionem visus, et non tamen e coecus ergo obiectum
 in actu. Si vero sumantur sibi in actu remotionem
 sub ratione alicuius conditionis positivae, ut quia
 solent, non habent esse ante gratiam mentis sed tamen
 q. in actu eum a parte rei careant conditione,
 et

at p[ro]p[ri]e dicant remotionem entitatis, q[ue] nam
entitatem. Et sic intelliguntur fructus.

Obiicies 20. Datur aliquid ens ratio q[ue] res
sit ratio neg[ati]ve, negat[iv]e, aut pri[us] n[on] . q[ui] illa
d[omi]no entis ratio n[on]e adagnata. q[ui] n[on]
patet, p[ro]bat[ur] aut[em]. Denominat[ur] extrinseca
s[ecundu]m Thom[am] s[ecundu]m opinionem e[ss]e ens ratio,
q[ui] tu nihil ex his tribus e[st] . q[ui] .

R[es]p[on]ditur. Negat[iv]e aut[em] ad p[ro]p[ri]etatem negatur minor.
Denominat[ur] n[on] extrinseca fructus e[ss]e ratio
ratio; Dixi fructus, q[ui]a mater ad nullu[m] gen[us]
entis ratio reduc[itur], sed e[ss]e reale. fructus
vero denominat[ur] extrinseca dicit[ur] ratio
denominat[ur] ad formam extrinsece denomi-
nantem. q[ui] ratio p[ro]fecto non realis e[st], sed
ratio. Et sic cognitu[m], sic resp[on]dentur.

Contra hanc doctrinam nulla solent
fieri arguta q[ue] admodum s[ecundu]m q[ui]d[am] p[ro]p[ri]e
de denominat[ur] extrinseca sic entis ratio
h[ab]et. Sed si q[ui] p[ro]bat[ur] tu p[ro]bat[ur] sic realis
mater, non vero fructus.

Obiicies 30. Quisq[ue] t[er]m[in]u[m] cam realem
e[ss]e ens ratio. Sed ens ratio t[er]m[in]u[m] cam realem,
q[ui] e[ss]e q[ui]d[am] reale. ma: patet. p[ro]bat[ur] minor.
ca[us]a entis ratio e[ss]e ratio, sed n[on] e[ss]e p[ro]p[ri]e op[er]ati,
na realis, q[ui] ens ratio t[er]m[in]u[m] cam realem.

R[es]p[on]ditur. Distinguen[do] mai[us]: quisq[ue] t[er]m[in]u[m] cam
realem p[ri]marie et directe sui comparat[ur] na,
e[ss]e reale; q[ui]do ma: indirec[t]e, s[ecundu]m sui
comparat[ur] na, n[on] ma: eod[em] modo dist[ri]n-
guo min[us]; licet n[on] entis ratio sui ma[is]
causent ab natura, hoc tu non sit directe
at p[ri]m[us].

Obiicies
ad p[ro]p[ri]etatem
realem
fructus
e[ss]e ratio
q[ui] n[on]
patet
p[ro]bat[ur]
aut[em]
denominat[ur]
extrinseca
s[ecundu]m
Thom[am]
s[ecundu]m
opinionem
e[ss]e ens
ratio,
q[ui] tu
nihil
ex his
tribus
e[st] . q[ui] .

D
Qu
ile

et primario; sed nisi recte, & sequitur. quia res cog
 nescit talis alio modo ac nisi se finit, et quia
 cognoscendi modo resultant entia raris.

Obiicit 40. Ens raris non est cognoscibile;
 le a nobis ego negat fieri & cognoscibile. qd
 quia patet, omni & tal. Val n. cognoscere h
 & propriam spem, vel alienam, sed p multa
 cognoscitur, qd nullo modo est cognoscibile.

R. Ex dictis, ens raris cognoscitur & propria
 spem expressam, non in impropria.
 sed cognoscitur p spem impropria entis rea
 lis quod a. ens raris, qd alteri lineae,
 potest cognoscitur & spem in propria entis
 realis, non aliter clare patet. magis ex
 plicabili facit e, si dicat spem improp
 sam entis realis non ex aquo representare
 ens reale et raris, sed primo et se representare
 ens reale, secundario vero ens raris, cum
 aliqua quasi subordinare, nisi quia ens raris
 ad modum entis realis cognoscitur. f.

Dubium Quintum.

Quodnam sit Ob

iectum Logicae

Variae